

**ZAVOD ZA POLJOPRIVREDU "STIG" POŽAREVAC
MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE, ŠUMARSTVA I
VODOPRIVREDE**

BILTEN

Datum: **11.03.2009.**

Uređivački odbor: Jovan Grozdić dipl.ing., Siniša Stojšić dipl.ing., Jorgovanka Vljakovac, dipl.ing., Stanislava Stanković, dipl.ing., Aleksandar Stojanović, dipl.ing., Monika Rajčić, dipl.ing., Zvezdana Jovanović, dipl.ing. i Nenad Vujčić, dipl.ing.

Zaštita crnog luka od lukove muve

Većina naših zemljoradnika gaji crni luk na manjim površinama za potrebe svog domaćinstva.

Zauzeti prolećnim poslovima nekada se zaboravi na luk i onda dolazi do velikih šteta. Štete su dvostruke: dali ste novac za apradžik – lučice, a prinosa nema te ste upućeni na kupovinu luka tokom zimskog i prolećnog perioda.

Lukova muva je štetočina koja se javlja rano u proleće kada se temperatura istali preko 8°C nekoliko dana. Muva polaže jaja na mlado lišće najčešće u pazuhu listova i tek ispilele larve ubušuju se i kreću prema korenovom sistemu izgrizajući buduće stablo, zagađuju ga svojim izmetom, stvaraju rane u koje prodiru paraziti te dolazi do propadanja biljaka.

Da bi ste ove štete izbegle potrebno je potopiti lučice u rastvor nekog od sledećih preparata: Aktara, Konfidor, Tonus, Vizard u dozi od 2 gr. (2 ml) na 1 litar vode i lučice držati u rastvoru od 2-4 sata.

Posle prosušivanja lučica može se izvršiti sadnja. Ako se sadnja obavlja ručno potrebno je nositi rukavice prilikom sadnje.

Ova mera se ne sme izvoditi za mladi luk koji će se koristiti u ishrani kao mladi luk. U tom slučaju deo površine sadite netretiranim lučicama koje će se kasnije koristiti kao mladi zeleni luk.

Iz bezbednosnih razloga obeležite netretiranu površinu da prilikom čupanja ne biste pogrešili.

Za sva bliža obaveštenja možete se javiti stručnoj službi Zavoda za poljoprivredu »Stig« Požarevac na telefone: 012/553-131 i 553-133.

Samostalni stručni saradnik

dipl.ing. Siniša Stojšić

Setva jarog graška i grahorice

Stočni grašak i grahorica zauzimaju značajno mesto u krmnom konvejeru. Grašak se može iskorišćavati kao koncentrovano stočno hranivo, kao zdravo zrno koje se melje i direktno daje stoci, kao seno a može se i silirati. Zrno sadrži 23-27% proteina i može se koristiti za ishranu stoke bez termičke obrade kao što je slučaj kod soje. Iskorišćavanje graška za zelenu krmu se obavlja u fazi od cvetanja do formiranja prvih mahuna, a spremanje silaže se obavlja kada je razvijeno dve trećine mahuna.

Stočni grašak treba gajiti isključivo u plodoredu. Dobri predusevi su okopavine, strna žita i neke vrste povrća. Na istom mestu može se gajiti posle 3-4 godine. Osnovna obrada zemljišta za setvu graška se izvodi u jesen oranjem na dubinu od 25 cm. Predsetvena priprema se obavlja neposredno pred setvu, a ima za cilj da usitni i poravna površinu zemljišta, što pruža povoljne uslove za kvalitetnu setvu i nicanje graška. Grašak ima manje potrebe za hranivima te se uglavnom koriste kompleksna đubriva. Orjentacione količine su 30-50 kg azota oko 50-80 kg fosfora i 40-60 kg kalijuma.

Posebnu pažnju treba obratiti đubrenju sa azotnim đubrivima jer grašak vezuje izvesnu količinu azota iz vazduha pomoću bakterija na korenovom sistemu. Celokupna količina fosfornih i kalijumovih đubriva se primenjuje pri osnovnoj obradi, a azotna najmanje 15-20 dana pre setve. Setva u proleće se obavlja obično krajem februara i u martu, zavisno od vremenskih uslova i treba koristiti zdravo i deklarirano seme. Seje se uskoredo na rastojanju 15-20 cm između redova i 3-5 cm u redu. Količina semena koja se koristi za setvu zavisi pre svega od gustine useva i cilja gajenja kao i od sorte i kreće se od 150-250 kg po hektaru. U proizvodnji stočnog graška najzastupljenije su domaće sorte i to JUNIOR koji se gaji i radi krme a može da se gaji i za zrno sa potencijalom prinosa do 4,5 t/ha, JAVOR i JEZERO su sorte koje se gaje za zrno sa potencijalom prinosa i do 5,0 t/ha.

Od mera nege posebnu pažnju treba obratiti na zaštitu od korova, bolesti i štetočina, one imaju za cilj postizanje visokih i stabilnih prinosa.

Grahorica se gaji radi stočne hrane koja je odličnog kvaliteta. Koristi se u vidu zelene krme (ispaša i kosidba), u vidu sena i silaže. Može se uspešno gajiti u smeši sa žitima, čime se značajno povećava produktivnost i kvalitet krme i odnos hraniva. Od žita se koriste raž i ovas, ređe ječam i pšenica. Grahoricu treba gajiti isključivo u plodoredu. Najbolji predusevi za grahoricu su okopavine i strna žita, a na istoj parceli može se gajiti posle 3 - 4 godine. Treba znati da je grahorica odličan predusev za kukuruz i povrće gde je povećanje prinosa, u odnosu na druge kulture kao predusevi, odličan pokazatelj.

Obrada zemljišta treba da bude blagovremena i kvalitetna. Duboko oranje je obavezno u jesen, na dubini od 30 cm. Predsetvena priprema se izvodi sa ciljem da stvori rastresit površinski sloj zemljišta, koji je u funkciji kvalitetne setve.

Grahorica ima sposobnost fiksacije azota, obična grahorica može fiksirati od 140 – 154 kg/ha. Povoljno reaguje na đubrenje mineralnim đubrivima dok se organsko đubrivo, naročito stajnjak, upotrebljava pod predhodni usev. Orjentacione količine mineralnih đubriva kreću se oko 40 – 80 kg/ha azota, 70 – 100 kg/ha fosfora i oko 70 – 90 kg/ha kalijuma. Fosfora i kalijumova đubriva se u celosti upotrebljavaju pri osnovnoj obradi zemljišta. Azotna đubriva se unose u predsetvenoj pripremi.

Setva grahorice se obavlja u martu, a u zavisnosti od agrometeoroloških uslova, uskoredo na rastojanje 14 – 16 cm i dubinu od 4 - 6 cm. Za setvu se koristi od 120 – 130 kg grahorice i 30 – 40 kg žita (ovas, raž, pšenica). Sorta jare grahorice koja se seje na našem području je NOVI BEOGRAD sa potencijalom prinosa 35 – 40 t/ha zelene krme i 7 - 8 t/ha sena uz učešće sirovih proteina u suvoj materiji od 21%.

Obzirom da grahorica ima kratak vegetacioni period, i da se gaji kao međuusev, merama nege se poklanja manja pažnja. Valanje je mera koja se koristi nakon setve i ima za cilj uspostavljanje boljeg kontakta između semena i zemljišne vlage.

Samostalni stručni saradnik

dipl. ing. Jorgovanka Vlajkovic

Suzbijanje korova u stočnom grašku i grahorici

Pojava korova, naročito u vreme nicanja, izostanak i neadekvatna zaštita, značajno utiču na smanjenje prinosa i kvalitet stočnog graška i grahorice, tako da posebnu pažnju tokom vegetacije moramo posvetiti zaštiti useva od korova.

Integralni pristup zaštiti od korova podrazumeva pravilan izbor parcele, upotrebu sortnog i deklarisanog semena, plodored i kvalitetno tretiranje hemijskim sredstvima, odnosno herbicidima. Ne postoji univerzalni recept u suzbijanju korova. Osnovno pravilo je da se izbor programa suzbijanja korova prilagodi konkretnim uslovima za svaku parcelu, uzimajući u obzir činioce koji omogućavaju maksimalni herbicidni efekat, bezbednost po usev i troškove primene.

Da bismo napravili pravi izbor mera za suzbijanje korova neophodno je dobro poznavanje bioloških osobina korova i praćenje njihove zastupljenosti na obradivim površinama gde su prisustni usevi stočnog graška i grahorice. Centralno mesto u suzbijanju korova zauzima obrada zemljišta. Treba znati da se korovi brzo prilagođavaju, a nekvalitetna i neblagovremeno izvedena obrada zemljišta se ne može zameniti primenom hemijskih mera. Kašnjenje u suzbijanju korova dovodi do smanjenog efekta herbicida i fitotoksičnosti useva. Primena preparata na bazi aktivne materije trifluralina (TREFGAL, TRIFLURALIN, TRIFLUREX) zahteva da preparati budu izmešani sa zemljištem zato što isparavaju i razležu se pod dejstvom sunčeve svetlosti. Ovi preparati se koriste za suzbijanje jednogodišnjih travnih i nekih širokolisnih korova (slabije deluje na pomoćnicu i gorušicu). Za visoku efikasnost herbicida koji se primenjuju posle setve, a pre nicanja, predhodno je potrebna kvalitetna predsetvena priprema zemljišta, a nakon primene herbicida dovoljno kiše. Tada mogu da se koriste sledeće kombinacije herbicida:

DUAL GOLD 1,5 l/ha + AFALON 1,5 l/ha ili DUAL GOLD 1,5 l/ha+ PROMETRIN 1,5 l/ha ili DELTACET PLUS 2 l/ha + AFALON 1,5 l/ha ili DELTACET PLUS 2 l/ha + PROMETRIN 1,5 l/ha i još neke kombinacije koje će biti prikazane tabelarno.

Pravovremena primena herbicida posle nicanja je od presudnog značaja za efikasno suzbijanje korova. Korove treba suzbijati u ranim i samim tim najosetljivijim fazama razvoja. Koriste se preparati na bazi aktivne materije bentazona kao što je BASAGRAN ili GALBENON u količini od 3 l/ha, a takođe može da se primeni i PULSAR. Ove vrste preparata suzbijaju širokolisne korove. Ako imate izražene i uskolisne korove morate upotrebiti i neki graminični preparat kao što je, recimo, FUSILADE FORTE. Ove preparate nikako ne koristiti zajedno sa drugim preparatima kao što su gore pomenuti BASAGRAN ili GALBENON.

U slučaju da želite u toku ili naredne godine da gajite ozimu pšenicu i druge ozime useve, soju, lucerku, pasulj ne koristite PIVOT ili RITAM za suzbijanje korova posle nicanja stočnog graška ili grahorice, jer može doći do fitotoksičnog efekta za naredne useve, a naročito ako je zemljište kiselije reakcije. U uputstvu za primenu herbicida uvek treba proveriti da li postoje ograničenja koja se odnose na mogućnost smene pojedinih useva i na fazu razvoja useva.

Tabela 1. Prikaz pesticida za suzbijanje korova u stočnom grašku i grahorici, izborom jednog od navedenih preparata.

Preparat	Vreme primene	Količina	Namena
TREFGAL TRIFLURALIN TRIFLUREX	Pre setve, uz inkorporaciju na dubinu zemljišta od oko 5cm	1,5 – 2 l/ha	1-godišnji uskolisni i neki širokolisni korovi
DUAL GOLD + AFALON DUAL GOLD + PROMETRIN DELTACET PLUS + AFALON DELTACET PLUS+ PROMETRIN STOMP+PROMETRIN	Posle setve, a pre nicanja	Iz uputstva	1-godišnji uskolisni 1-godišnji širokolisni korovi
GALBENON BASAGRAN	Posle nicanja kada je grašak Oko 10 cm, a korov ima oko 4 lista	3 l/ha	Širokolisni korovi
FOCUS ULTRA FUSILADE FORTE GALANT SUPER	Posle nicanja stočnog graška i grahorice, a korovi oko 4 lista	1 l/ha	Uskolisni korovi

Samostalni stručni saradnik

dipl.ing. Zvezdana Jovanović

Zaštita kukuruza od korova posle setve a pre nicanja

Približava se period kada će se otpočeti sa setvom kukuruza, zato ovom prilikom podsećamo zemljoradnike na mogućnosti koje imaju u hemijskoj borbi protiv korova u kukuruzu.

Svima je dobro poznato da kukuruzu, kao i svakoj drugoj gajenoj biljci, treba omogućiti da u periodu nicanja i početnog razvoja, bude oslobođena prisustva korova. U tu svrhu mogu se upotrebiti različiti zemljišni herbicidi, u zavisnosti od toga koji se korovi očekuju na parceli. Prema tome, zemljoradnici pre svega treba dobro da poznaju svoje njive.

Korovi koji se pojavljuju početkom proleća, bilo da su širokolisni ili uskolisni, niču iz plitkog sloja zemljišta i uglavnom imaju sitno seme. Upravo na ove korove deluju zemljišni herbicidi, pod uslovom da su svi ostali zahtevi ispunjeni a oni su: dobro izvedena predsetvena priprema, kako bi distribucija herbicida bila ravnomerna na celoj površini i količina padavina (u narednih 10 dana po tretiranju) koja treba da iznosi 10-15 l/m² kako bi se herbicidi aktivirali.

Što se tiče samog izbora herbicida, ponuda je i ove godine po poljoprivrednim apotekama veoma raznovrsna, a odlučićete se za one preparate koji vama najviše odgovaraju. Na tržištu i dalje ostaju ATRAZIN i PROMETRIN, a pored njih i dalje za uskolisne korove koji kreću iz semena za preporuku ostaje ACETOHLOR (Deltacet, Genius, Acetohlor i dr.) , Dual Gold. Zatim herbicidi kao što su Merlin 750 WG, Gradoprim plus gold, Lumax 537.5 SE i dr. Svi ovi herbicidi se mogu upotrebljavati odvojeno ili u kombinaciji jedan sa drugim, a to zavisi od spektra korova koji se žele suzbiti. Sva sredstva treba primenjivati prema priloženom uputstvu proizvođača, a za sve nedoumice vezane oko primene i mešanja, možete se obratiti stručnoj službi za zaštitu bilja u Zavodu za poljoprivredu “Stig” u Požarevcu.

Samostalni stručni saradnik

dipl.ing. Monika Rajčić